

ΗΜΕΡΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Η Ιατρική Μουσειολογία στην Ελλάδα
Η περίπτωση του Μουσείου Σωτηρία

research-day
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Ασημίνα Γρηγορίου

Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος | Υποψήφια Διδάκτωρ Μουσειολογίας Ιονίου
Πανεπιστημίου

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΩΤΗΡΙΑ
SOTIRIA MUSEUM

Κέρκυρα
17 Μαρτίου 2026

Η Ιατρική Μουσειολογία

- Αποτελεί **εξειδικευμένο κλάδο** της μουσειολογίας
- Μεριμνά για τη **διάσωση** και μελετά την **ερμηνεία** της ιστορίας της ιατρικής
- Εξετάζει τα **υλικά** και **αρχαιακά τεκμήρια** της ιατρικής επιστήμης
- Αναδεικνύει τις **κοινωνικές διαστάσεις** της ασθένειας και της υγείας

Παραδείγματα Ιατρικών Μουσείων στην Ευρώπη

Μουσείο Υγιεινής, Δρέσδη | 1960 & 21ος αιώνας

Μουσείο Επιστημών, Λονδίνο | 1980 & 21ος αιώνας

Ιατρική Μουσειολογία | Γιατί χρειάζονται τα ιατρικά μουσεία;

Γιατί:

- ❑ **Καταγράφουν** και **αναδεικνύουν** την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο
- ❑ **Διασώζουν** αντικείμενα και αρχεία σχετικά με την ιστορία της υγείας
- ❑ **Διδάσκουν** τον τρόπο αντιμετώπισης της ασθένειας ανά εποχή
- ❑ **Διαπαιδαγωγούν** και **ευαισθητοποιούν** το κοινό
- ❑ Καλλιεργούν την **ελπίδα** μέσα από συσχετισμούς για την αντιμετώπιση των ασθενειών στο παρελθόν και στο παρόν
- ❑ Αναπτύσσουν ένα **ασφαλές** και **έμπιστο περιβάλλον** για τους επισκέπτες γύρω από τα ζητήματα της υγείας
- ❑ Λειτουργούν ως χώροι **συμπερίληψης** και **κοινωνικού ακτιβισμού** γύρω από ζητήματα υγείας και στιγματισμού

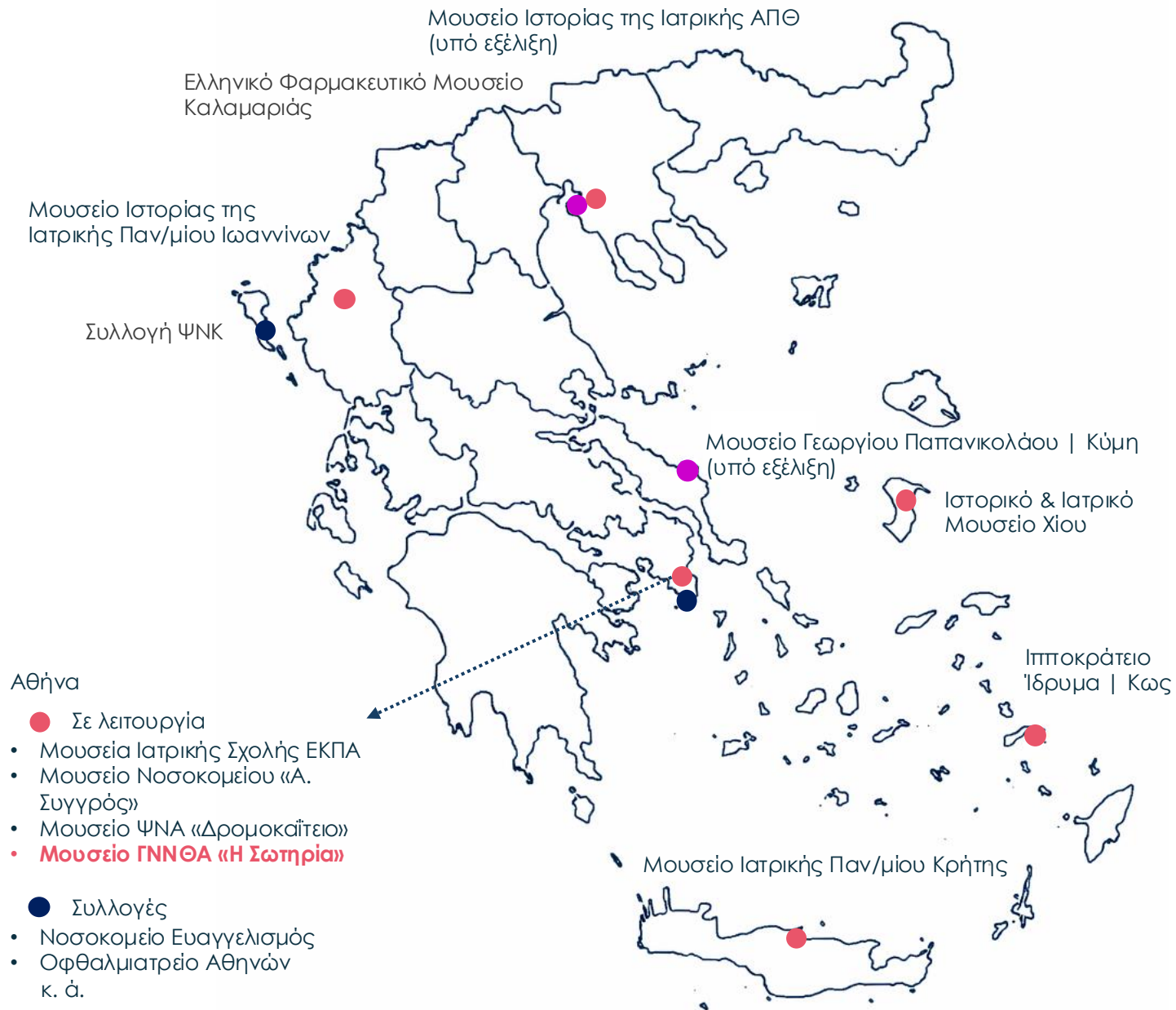
Ιατρικά Μουσεία στην Ελλάδα

- Πανεπιστημιακά Μουσεία
- Μουσεία Νοσοκομείων
- Μουσεία προσωπικότητας
- Μουσεία ιδιωτικών συλλογών

● Μουσεία σε λειτουργία

● Ιατρικές συλλογές

● Μουσεία υπό εξέλιξη

Παραδείγματα Ιατρικών Μουσείων

Μουσείο Ιατρικής Παν/μίου Κρήτης

Μουσείο Παθολογικής Ανατομικής ΕΚΠΑ

Μουσείο Νοσοκομείου «Α. Συγγρός»

Μουσείο Ιστορίας της Ιατρικής Παν/μίου Ιωαννίνων

Μουσείο ΨΝΑ «Δρομοκαΐτειο»

Μουσείο ΓΝΝΘΑ «Η Σωτηρία»

Χαρακτηριστικά και προκλήσεις των Ιατρικών Μουσείων

- Πρόσβαση σε **ειδικό κοινό** και **χαμηλή επισκεψιμότητα**
- Συλλογές που προκύπτουν κυρίως από **μεμονωμένες πρωτοβουλίες** και όχι από συστηματική συλλεκτική πρακτική
- Έμφαση κυρίως στη **διατήρηση /παρουσίαση** αντικειμένων και λιγότερο στη μουσειολογική ερμηνεία
- Απουσία συστηματικού **μουσειολογικού & μουσειογραφικού** σχεδιασμού σε αρκετές περιπτώσεις
- Περιορισμένη παρουσία στον **επιστημονικό** και **μουσειολογικό** διάλογο

Το Μουσείο Σωτηρία πριν τον μουσειολογικό & μουσειογραφικό σχεδιασμό (2015)

Το Μουσείο Σωτηρία

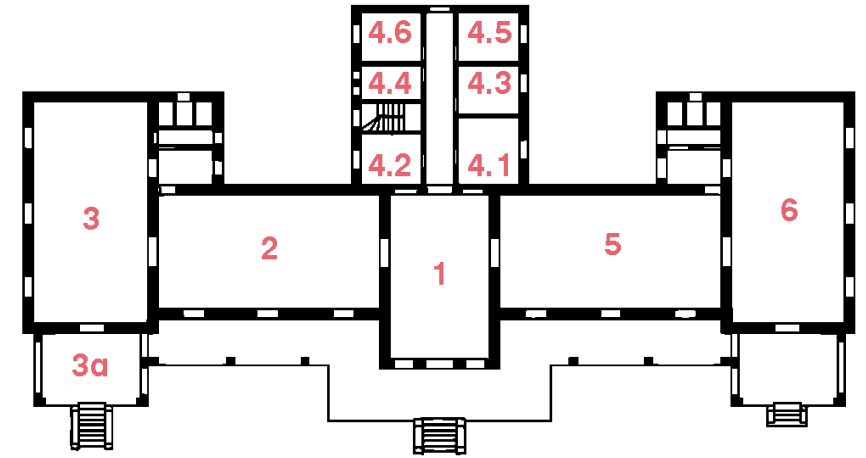
- Μουσείο αφιερωμένο στον **αντιφυματικό αγώνα** και στην ιστορία του **ΓΝΝΘΑ «Η Σωτηρία»** (ιδρύθηκε ως σανατόριο το 1902)
- Στεγάζεται σε ένα ιστορικό διατηρητέο κτήριο του Νοσοκομείου, το **Στρατιωτικό Περίπτερο**, που χρονολογείται από το 1913
- Σχεδιάστηκε με σύγχρονες **μουσειολογικές** και **μουσειογραφικές** προδιαγραφές
- Υλοποιήθηκε στο διάστημα **2022 – 2026** (έργο ΕΣΠΑ-Περιφέρεια Αττικής)
- Άνοιξε για το ευρύ κοινό τον **Μάρτιο** του **2026**

Το Στρατιωτικό Περίπτερο ως κλινική το 1937

Το Μουσείο Σωτηρία

- Περιλαμβάνει **9 θεματικές ενότητες**, από την ιστορία της ίδρυσης του Νοσοκομείου και τα ιατρικά επιτεύγματα έως και την επιρροή της ασθένειας στην τέχνη
- Λειτουργεί ως ολοκληρωμένος και ζωντανός χώρος γνώσης και έρευνας με **Βιβλιοθήκη - Αναγνωστήριο** και **Αίθουσα Πολλαπλών χρήσεων**

- 1** Η Σοφία Σλήμαν σας καλωσορίζει
- 2** Η ιστορία της φυματίωσης
- 3** Η θεραπεία της φυματίωσης | Από τη Φυματιολογία στην Πνευμονολογία
- 3a** Εξώστης αεροθεραπείας και ηλιοθεραπείας | Χώρος ανάπαυλας
- 4.1** Πληθυσμογράφος
- 4.2** Σιδερένιος Πνεύμονας
- 4.3** Αρχείο Σωτηρία
- 4.4** Ο αντιφυματικός αγώνας έξω από τα σανατόρια
- 4.5** Η φυματίωση στην τέχνη
- 4.6** Μάνθος Μεταλληνός
- 5** Βιβλιοθήκη
- 6** Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων

Το Μουσείο Σωτηρία

- Περιλαμβάνει **υλικά τεκμήρια**, **αρχαιακό** και **οπτικοακουστικό υλικό**, μάρτυρες της ιατρικής πρακτικής και της καθημερινότητας του σανατορίου

Άποψη της ενότητας «Ο αντιφυματικός αγώνας έξω από τα σανατόρια» (2026)

Απόψεις της ενότητας «Η θεραπεία της φυματώσης» (2026)

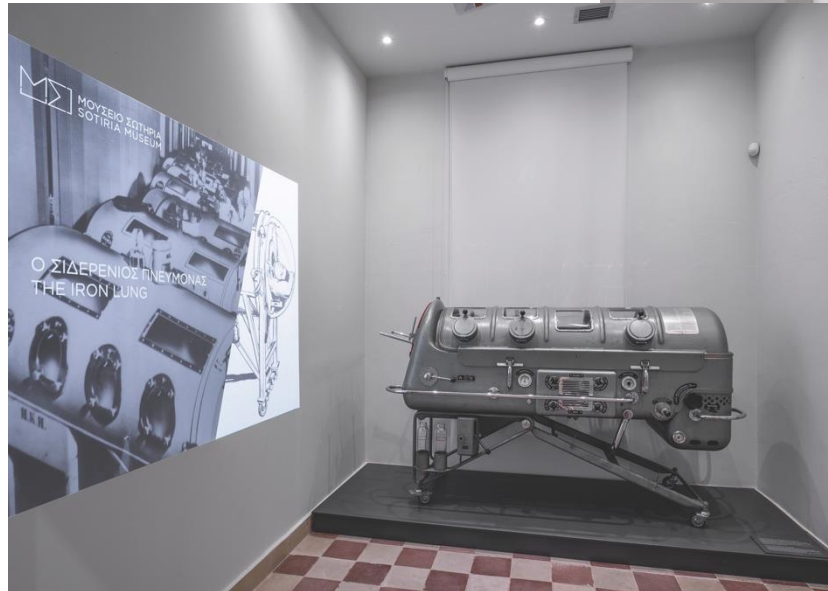

Το Μουσείο Σωτηρία

- Επιχειρεί να αναδείξει:
  - ο την **πορεία** του νοσοκομείου μέσα στον χρόνο
  - ο την **ιστορία** της ασθένειας
  - ο την **καθημερινότητα** των ανθρώπων που έζησαν στο σανατόριο
  - ο τη **μετεξέλιξη** της Σωτηρίας από φυματιολογικό κέντρο σε πνευμονολογικό νοσοκομείο

Απόψεις της ενότητας «Η θεραπεία της φυματίωσης» (2026)

Άποψη της ενότητας «Σιδερένιος Πνεύμονας» (2026)

Το Μουσείο Σωτηρία

- Δίνει **φωνή** στους ασθενείς
- Εξετάζει την ιστορία της **ασθένειας** από την πλευρά των **ανθρώπων** που την έζησαν
- Προσδίδει **κοινωνικό** χαρακτήρα στην έκθεση
- Διατηρεί ανοιχτό τον **διάλογο** για τη σημασία των αρχείων ασθενών

Απόψεις της ενότητας «Αρχειό Σωτηρία» (2026)

Άποψη της ενότητας «Η Φυματίωση στην τέχνη» (2026)

Ειδικά συμπεράσματα

Το μουσείο:

- Προσελκύει ήδη ικανοποιητικό **αριθμό επισκεπτών**
- Λειτουργεί ως μέσο ανάπαυλας και αποφόρτισης για τους **συνοδούς των ασθενών**
- Λειτουργεί ως μέσο ανάπαυλας και κινητήριοις δύναμη για τους **εργαζόμενους του νοσοκομείου**
- Έχει ήδη προγραμματίσει σημαντικό αριθμό **δράσεων** (πανεπιστήμια, συνέδρους ιατρικών συνεδρίων, φίλους μουσείων, κ.ά.)

Άποψη της ενότητας «Η ιστορία της φυματίωσης» (2026)

Γενικά συμπεράσματα

- Τα ιατρικά μουσεία αποτελούν σημαντικούς φορείς διατήρησης της **ιστορίας της ιατρικής** και της **δημόσιας υγείας**
- Στην Ελλάδα δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί ένα **συγκροτημένο πεδίο** ιατρικής μουσειολογίας
- Η περίπτωση του Μουσείου Σωτηρία αποτέλεσε το **έναυσμα** για τη διερεύνηση αυτής της απουσίας
- Η έρευνα προτείνει την **καθιέρωση** της ιατρικής μουσειολογίας ως ειδικού πεδίου μελέτης και την ανάπτυξη των ιατρικών μουσείων στην Ελλάδα

Το Στρατιωτικό Περίπτερο ως μουσείο το 2026

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

research-day
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΩΤΗΡΙΑ
SOTIRIA MUSEUM